

DEVETLETKA KOT MAVRICA ...

Ni je brez sonca in dežja. Do tega spoznanja smo prišli po treh mesecih dela v prvem razredu devetletne osnovne šole. Letos smo namreč prvič sprejeli v šolo šestletne otroke. Poročila in informacije tistih, ki že eno ali dve leti poučujejo v devetletki, so bila zelo navdušujoča, realnost, s katero smo se srečali, pa nas je malo presenetila. Danes, ko smo tudi mi že lahko navdušeni, njihovo navdušenje razumemo, toda začetki so bili zelo hudi.

Učitelji, vzgojitelji in učitelji v podaljšanem bivanju smo se najprej morali začutiti v timu. Predhodno smo se dobivali na sestankih, na katerih smo se pripravljali na delo v razredu (letne delovne priprave, dnevi dejavnosti, razvojne značilnosti šestletnega otroka, izbira didaktičnih gradiv, igrač in učbenikov, organizacija timskega dela ...). Bili smo povabljeni na vzorne nastope, ki pa niso mogli pokazati resničnega napa, ki ga učitelj in vzgojitelj vlagata v delo v razredu in tudi v samo pripravo nanj. Lahko je biti opazovalec oz. opazovalka, ko pa se znajdeš v situaciji, ko imaš v razredu 22 otrok in s tem 22 različnih interesov in zahtev, ko nimaš odmora, ko se ti zgodijo situacije, na katere te ni prej nihče opozoril ali za katere (navidezno) velja, da v šoli sploh ne obstajajo (lulanje, zavezovanje čevljev, brisanje nosov, iskanje nahrbtnikov, jokanje, druge drobne otroške težave), skratka vse, kar zahteva celo osebo (srečo moraš imeti, da je v tistem času navzoča tudi vzgojiteljica – ali obratno, ki se lahko posveti drugim otrokom; vzgojiteljica pa je v enem oddelku navzoča le dve uri na dan!), takrat se vprašaš, zakaj ti ni nihče povedal, da je v prvih dveh mesecih najtežje. Da so zgoraj navedene 'malenkosti' skoraj edini cilji, ki jih s pogovori, drobnimi zvijačami, le redko s pomočjo iger in pravlji, dosežemo, in da šele kasneje, ko to uvaljalno obdobje mine, začnemo stremeti k ciljem, ki so zapisani v letnem načrtu. Cilje pa je možno dosežati z različnimi pristopi. Nekateri se dobro zavedamo, da imamo pred seboj šestletnike in ne zrelejše sedemletnike, ki smo jih imeli pred seboj prejšnja leta (ali celo starejše učence in učenke!), in da ti otroci potrebujejo igro, gibanje, čas in strpnost, ne pa gore učbenikov in zvezkov.

Trudimo se, da bi prisluhnili otrokovim potrebam in željam, hkrati pa pripravili dejavnosti, ki bodo vodile k usvajanju ciljev, ki so zapisani v učnih načrtih. Na uro se predhodno pripravimo, zgodi pa se, da se že v jutranjem krogu dan začne popolnoma drugače. Nepričakovane situacije zahtevajo od nas veliko fleksibilnosti in iznajdljivosti. Več tudi zato, ker so drugačne, kot smo jih bili do sedaj vajeni v osemletki. Obremenjeni smo s cilji, ki jih moramo doseči in so zapisani na splošno, posebnosti skupine pa niso upoštevane, saj ne morejo biti. Občutek neznanega nas dela negotove, postanemo storilnostno naravnani. Tu začutimo prednost timskega dela. V določeni situaciji vzgojitelj bistveno pripomore k rešitvi s svojim vedenjem in poznavanjem šestletnikov.

In ko govorimo o timskem delu: tudi učitelj in vzgojitelj potrebujeta uvaljalno obdobje! Za nas velja, da smo se hitro ujeli, da dejavnosti načrtujemo skupaj in je včasih dovolj le pogled z očmi, pa vemo, kaj kdo želi ali misli. Težko si predstavljam sebe v timu, v katerem bi se morala neprestano podrežati, misliti tako, kot bi drugi želeli ali biti zgolj pasivna pomočnica. Učitelj in vzgojitelj sta enakopravna, v praksi pa to drži le, če je izoblikovan dober tim (član tima mora biti pripravljen sprejeti dobronamerno kritiko, drugačno mišljenje, znati mora sprejemati pobude drugega in jih tudi upoštevati, hkrati pa jih sam prispevati). Tim mora ozavestiti tudi starše. Ti se morajo obračati tako na učitelja kot na vzgojitelja, saj oba sodelujeta v učno-vzgojnem procesu. Najbrž je odveč govoriti o tem, da je tudi učitelju težko sestopiti s pozicije edinega, ki vodi, odloča, je odgovoren ... za komunikacijo s starši in drugo. Na srečo so starši včasih tu hitrejši.

Ko se srečujemo v širših timih, nam predavatelji podajajo poročila, v katerih ni sledu o ovirah, na katere učitelji v vsakdanjem delu naletimo. Želimo si več posvetov, na katerih bi se pogovarjali o ustreznosti učbenikov, o didaktičnih gradivih, ki se obnesejo (in jih naredimo sami), o organizaciji pouka (časovna, vsebinska). Pripravljenih predavanj si na 'posvetih' ne želimo, razen če posegajo v prakso in predlagajo rešitve resničnih situacij. Drobne, inovativne ideje, preizkušene v praksi, bi hkrati radi prenašali in slišali, navsezadnje tudi slišali mnenje ...

Tako. Če so bili prvi trije meseci bolj deževni, pa je očitno nekje vmes posijalo tudi sonce. Nastala je mavrica, ki je tako pisanih barv, da se lahko vsak otrok najde v njej. Tisti, ki je lahko pri določeni dejavnosti le deset minut, tisti, ki še ne zna držati svinčnika, tisti, ki joka, če kaj izgubi, tisti, ki že kaj prebere, tisti, ki neprestano išče pozornost na 'zanimive' načine, tisti, ki se v jutranjem krogu dobro počuti in sodeluje, tisti, ki ... Mavrica žari, ker smo otrokom dovolili in pomagali iskati 'njihovo barvo' in v to iskanje vključili tudi starše. Številna srečanja z njimi, pa naj bodo to vsakdanji jutranji pozdravi in pogovori, mesečne pogovorne ure, roditeljski sestanki, kostanjev piknik itn., vse to nam je pomagalo pregnati dež.

Kljub težkemu uvaljalnemu obdobju smo verjeli v devetletko, ki bo prijazna otrokom, staršem in učiteljem. Že v tem obdobju lahko rečemo, da nam je uspelo. Starši so roditeljski sestanek končali z besedami: »Vi ne učite samo (v devetletki), vi ste v njej!«

Natalija Rožnik
Osnovna šola Ledina v Ljubljani